

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

C. 7. Circa Nouitiatum Religionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

Sect. II. de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 133

Et 28. Valent. 2. 2. d. 7. g. 1. p. 2. Laym. 4. 4. tract. quint. capit. 6. numer. 1. Lessius l. 2. s. 41. dab. 3. n. 34.

94 *Antioris resolutio.* Placet Suariz sententia cum limitatione ab ipso adhibita, ut non procedat quando breui spatio, & per breuem, ac facilem actionem, & occupationem subueniri aus, imo & quilibet proximus extreme indigens valeat succurrere, quia eo in casu Charitas urget non solum con sanguineo, sed etiam cuilibet extraneo auxilium impendere. Verum non obligatur nepos, imo neque filius aui, aut parenti per dilationem Religiosi ingressus subuenire, si detrimentum spiritualis salutis illius adsit, quale in omitendo per longum tempus Religionis ingressum asolet reperiri. Leg. D. Th. quod l. b. 10. a. 9. Syluest. v. Relig. 2. question. sept. Lessius l. 2. capit. 4. 1. dab. 3. numer. 34. Toler. l. 5. capit. 1. numer. 6. In secundam tere recido sententiam.

Hoc defendo annotans maximè differre 98 huius impedimenti appositionem à professionis coactione, quia potest esse coactio ad professionem, quin fuerit ad habitum suscipiendum: & contra potest esse coactio ad suscipiendum habitum, quin ad professionem extendatur. Quare expediens fuit, non solum professionem, sed habitus susceptionem exprimeret. At in presenti fieri non potest, quod aliquis à nouitiatu impediatur, quin impediatur à professione, quare satis fuit professionis impedimentum prohibere, quia prohibendo impedimentum professioni apponi, consequenter prohibetur est apponi Religionis ingressui, & aliis omnibus, quæ sunt de professionis essentia.

CAPVT VII.

Circa Nouitium Religionis,

DVBIVM XIX.

An innotentur excommunicatione impediens ingressum seminarum ad regularem probationem?

95 *Nulla promittit.* PRæmitto conditiones seruandas in Religionis ingressu, ut validus ac licitus sit. Et quidem coactio professionem annullat, sed non nouitatum, quia non impedit, quin nouitius Religionis opera expectetur, sed potius iurat. Sanchez l. 7. de mar. d. 27. numer. 51. Concilium excommunicatione afficit feminas cogentem ad Religionis ingressum, sed 2. 5. capit. 8. de regular. Non autem comprehendit cogentem ad votum, vel iuramentum Religionis suscipiendam. Modus coactionis, debet esse iniustus, sed sufficit si sit indirectus. Excipit verò Concilium calos à iure expressos, in quibus potest dari coactio absque excommunicationis incursu. Simili excommunicatione illigatur impediens, feminas ab ingressu Religionis. Requiro autem, nam etiam comprehendat impediens feminas ab ingressu ad probationem.

DVBIVM XX.

Episcopus domicilij nouitiorum, à quo ipsi possunt Ordinibus initiari, estne Episcopus loci illius, in quo Monasterium residet?

96 *Non comprehendit.* Non comprehendit, quia decretum excommunicatione afficiens impediens professionem, non est extendendum ad remotum professionis obstaculum, præcipue cum decretum excommunicans cogentes ad Religionem non facit contentum expressione professionis, sed in super addit susceptionem habitus. Potest impedire votum Religionis in læculo eamque virtualiter professionem impedire, sed non idè excommunicatur: ergo ob impedimentum remotum excommunicatione non contrahitur. Sic Sanch. l. 4. decal. c. 4. num. 15.

99 *Plur. re. de nouitiis.* PROBABLE satis esse existimo omnia privilegia concessa professis, nouitiis communicari, quia licet proprie Religiosi non sint, tamen in via, & in communi acceptione sic appellantur. Sanchez l. quart. decal. capit. 39. numero 17. vnde possunt absolui & abolerare à peccatis referatis, quia hoc privilegium ferè omnibus Religionibus est concessum. Possunt dispensare, ac dispensari in votis, & in præceptis ieiuniorum, & festiuitatum. Possunt lucrari indulgentias aliis Religiosis concessas. Gaudent Canonis, ac fori privilegio. Possunt Sacris Ordinibus insigniri. Solum est dubium à quo Prælaro? Et quidem exclusio speciali privilegio Prælati Regularis in hac parte nihil potest, quia Prælati hic in nouitios solum habet iurisdictionem, quatenus ad finem probationis, ac bonum nouitij regimen est necessarium. At ad huiusmodi finem necessarium non est, Prælatum Regularem concedere posse nouitio dimissorias ad Ordines incipiendum. Dixit, seculo speciali privilegio. Nam Societati Iesu concessam est, ut ex locorum Prælatorum facultate possint nouitij nostri Ordinibus insigniri sicut & professi. Habetur v. *communicatio* 85. et notati. Suar. t. m. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 17. & Sanch. l. 6. decal. c. 30. nu. 22. vbi docent satis esse probabile, eam facultatem professis concessam ad nouitios extendi: licet in privilegio expressè non extendatur.

97 *Comprehendit.* Comprehendit sane, quia susceptio habitus, nouitij que perfectio requiritur necessario ad professionem: ergo quolibet ex illis impedito, professio ipsa impeditur. Ita Suar. 2. 5. de censur. d. 23. sect. 7. n. 10. & t. 3. de Relig. l. 5. c. 9. n. 11.

Eicob. & Mend. Theol. Mol. Tom. VII.

M Vnum

Vnum tamen debet esse certum, posse novitium tum ab Episcopo Originis, tum ab Episcopo sui domicilij ordinari. Quæstionem vero, quinam sit domicilij Episcopus; an Episcopus loci, in quo residet Monasterium: an ille, in cuius Diocesi novitius domicilium habebat.

100 *Non est Episcopus loci, ubi residet Monasterium.*
Non est Episcopus loci, ubi residet Monasterium: sed Episcopus Diocesis, in qua novitius ante Religionis ingressum domicilium obtinebat, quia habitus assumptione non mutat priorem statum, in statum Religiosum: ergo nec domicilium. Et quia dum in probatione existit, non habet animum firmum, persistendi perpetuo in Monasterio; sed probandi, an sibi expediat Religiosus status. S. c. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. capit. 16. num. 17.

101 *Est quidem.*
Est Episcopus loci, ubi Monasterium existit, non Episcopus Diocesis, ubi novitius ante ingressum domicilium gerebat, quia verè novitius assumptione habitus domicilium mutat: siquidem absolutum animum habet perpetuo manendi, casu quo Religio non displiceat: quod sufficit ad domicilij acquisitionem. Omnibus namque denno domicilium acquiruntibus ea voluntas inest, ibidem perpetuo manendi, dum nihil aduersum euenit, aut commodius non occurrit. Ita Sanchez l. quart. decal. capit. nono numero 20. & l. sext. capit. 10. numero 21. Layman. l. quart. tract. quint. capit. quart. numero quint. et Suar. sibi contrarius tr. 4. de relig. l. 8. l. 2. c. 17. n. 14. & 15.

102 *Cum his probabilibus opinor.*
Cum his probabilibus opinor adiciens, novitium ad Ordinum susceptionem Regularis Prælati facultate non indigere: cum in hac actione non Prælati, sed Episcopo subiciatur; verum licet necessaria ea facultas non fiat, maxime decet, vt consentiente Regulari Prælati Ordinatio fiat. Alias præbebit novitius sufficientem causam, vt eum Prælati à Religione expellat, cum in re tam grani eius consensum contempserit. Sanchez mecum l. 6. decal. c. 10. n. 22.

DVBIUM XXI.

Annus probationis estne ad probationis validitatem necessarius?

103 *Non est necessarius.*
Necessarius non est, quia datur annus hic in fauorem novitiorum, vt possint Religionis onera experimento dignoscere. Cui quidem novitius privilegio, aut favori potest renunciare ex permissione capit. ad Apostolicam, de Regularibus eis factam. Sic Lessius l. secund. capit. 41. dub. 7. num. 59. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 19. asserentes id esse probabile.

104 *Necessarius est.*
Est necessarius, quia Tridentin. decreto adeo annus probationis ad professionem est necessarius in qualibet Religione virorum, ac mulierum, vt illo omisso, professio sit nulla, nullamque inducens obligationem ad ali-

cujus regula, vel Ordinis observationem, vt ait Concilium. Ita Lessius & Sanchez citati. Nauar. l. 3. consil. de regular. consil. 33. Manuel. tomo secund. sum. capit. sext. numero 10. & tomo tertio qq. regul. quæstion. 15. art. 7. Azorius p. prima capit. quart. quæstion. noua Suar. to. 3. de relig. l. 5. c. 2. num. 5. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 10. n. 17.

Hoc ferè certum esse crediderim nam Tridentini verba indicant sanè exclusum esse illam renunciationem probationis annuæ permissam in cap. ad Apostolicam. Alias nihil novum Concilium statueret, in nullique novum Concilium esset. Quare in præxi iudicio primam sententiam difficile probabilitate nisi, vbi Tridentin. est receptum.

DVBIUM XXII.

Coniux, qui ante matrimonium consummatum ad Religionem transiit potestne anno probationis non exacto, professionem emittere?

Potest equidem, quia in cap. ex publico, de convers. coniugator. Non solum permittitur, sed & decerni videtur intra bimestre debere huiusmodi coniugem professionem agere; ne coniux in sæculo mansens diu expectate matrimonij dissolutionem teneatur. Sic nonnulli Doctores.

Minime potest, quia Tridentinum generaliter loquitur, & nullum exhibet huius exceptionis fundamentum. Ita Guier. de matrim. capit. 54. numer. 11. Lessius l. secund. capit. 41. dub. sept. numer. 59. Basil. Legion. l. nono de matrim. c. 9. n. 2. Sanchez l. 5. decal. c. 4. n. 11.

Merito hæc exceptio committitur à Doctoribus non admittitur, cum Concilium generaliter loquatur cum annum integrum probationis exigit. Et quidem textus in cap. ex publico, quo prima sententia nititur, potius firmat contrariam. Nam illud bimestre non conceditur coniugi ad profutendum, sed ad deliberandum, an sibi expediat Religionis inire institutum; ne videatur correctus textus in cap. ad Apostolicam, de regular. concedens probationis annum, tam in fauorem novitij, tum Religionis.

DVBIUM XXIII.

Virius Ordinis professi ad aliam transiens possuntne, omisso probationis anno proficere?

Possunt quidem, quia cum iam satis sint experti Regularis instituti onera, non videtur, sub decreto Tridentini exigentis probationis annum comprehendi, vnde ex contentu Religiosi illius & Religionis poterit intra annum professionem emittere. Sic Henr. l. 13.

EPISCOPI
Theol. Mor.
Tom. VII. VI.
Ep. IV

Sect. II de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 135

l. 13. capit. 40 numero secund. & lit. O. Sorbus in compend. privileg. Mend. v. Nouitii, §. sed an requiratur.

110 Non pos-
sum.
Munus possunt, quia licet Religiosus ille expertus fuerit Religionis onera: at non est expertus difficultates Religionis illius, quam de nouo suscipit: & Religio experta non est illius Religionis aptitudinem. Ergo nulla ratio apparet, cur intra annum possit profiteri. Ita Sanchez l. quint. decal. capit. quart. numer. 12. Garcia de benef. p. 1. cap. nono numero septimo Manuel. regul. q. 9. tom. 3. quæstion. 15. num. 11. Naar. l. tertio consil. tit. de Regular. conf. 49. & 53. Azorius p. prima l. primo capit. 14. quæstione 15.

111 Hic teno,
& veras
alias exce-
piones ex-
primo.
A prima sententia omnino recedo. Licet enim aliquando videri Religiosos huiusmodi ex vno ordine ad alium pergentes tertio, quarto, vel quinto mense professionem emisissent, semper de illius professionis validitate dubitari: non enim firmum iudicium fundamentum, quo casus hic sub generali illo Tridentini decreto non debeat comprehendi. Scio equidem alios esse casus, qui à regula generalis excipiuntur. Nam Commendatarij Monasteriorum, quæ capita sunt Ordinis, debent intra sex menses solemniter illo in ordine profiteri, aut commendam renunciare. Tridentin. ses. 25. capit. 21. Milites Ordinis D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, & D. Ioannis, secluso proprio Ordinis statu, possunt professionem emitte, hanc præmissa probationis anno, quia Tridentin. solum videtur comprehendisse Religiosos in communi viuentes, strictam paupertatem, castitatem, & obedientiam proficientes, quales non sunt Militarium ordinum equites. Dixi. Excluso proprio Ordinis statu. Nam equites D. Ioannis Ratutum habent, ne possint professionem facere ante decimum sextum annum completum, & ante annum probationis exactum. Flamin. l. 6. de resignat. q. 2. n. 120.

DVBIVM XXIV.

Moniales Ordinis D. Dominici, postunt in mortuæ articulo professionem ex privilegio legio emitte: at Monasterium possunt, ut in bonis sic professi in præiudicio venientium ab intestato succedere?

112 Suppono,
privilegium
hæc substi-
tere.
Remitto, Moniales Ordinis D. Dominici posse in mortuæ articulo professionem emitte, hanc præmissa probationis anno, si tamen expleverint annum decimum sextum ætatis. Concessit Pius V. in Breui incipiente, Summa sacerdotij cura, edito 23. Augusti, anno 1570. Nec renovatum esse à Gregor XIII Sanchez affirmat l. quint. Decal. capit. quart. numero 16. & alij, quia solum renovavit, quæ ad statum, ac regimen Monialium in Pius V. contra Tridentini decreta statuerat. Hoc autem privilegium non videtur statum, & regimen Monialium spectasse, cum supponatur Moniales illæ statim ab Esch. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

statu huius sæculi discessuræ. Hanc sententiam tanquam piam, favorabilem, gravissimorum Doctorum auctoritate firmatam amplector, licet ratione præfata non conuincar. Quid enim magis statum Monialium spectare potest, quam professio, quæ ipsum constituit statum? Quæsierim verò, an Monasterium in bonis sic professæ obuentis succedat in præiudicium venientium ab intestato.

113 Non succedit.
Non succedit, quia Pontifex solum concessit hoc professionis maturæ privilegium ad deuotionem, & solatium obuentis, ac merito professæ careret, indulgentiaque, ac Iubileum lucrari posset: non autem ut Monasterium succederet, præcipue cum hoc privilegium non tam pro foro interno, quam externo fuerit concessum. Sic Manuel. regul. q. 9. tom. 3. quæstion. 15. a. sexto. Miranda tom. primo. Manuel. Prælator. quæstion. 22. n. 10. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 101. num. 33.

114 Succedit
planè.
Succedit quidem, quia illa professio vera est, & moniales sic decedentes verè professæ decedunt, sicuti si expleto probationis anno professionem emisissent, Ergo eodem iure, quo in aliis non privilegiatis professionibus succedit Monasterium, sic in privilegiata vera quidem professione. Ita Sanchez l. 5. decal. c. 4. n. 16.

115 Hoc verius
esse reor.
Hanc sententiam veriorē esse crediderim. Nam quod Pontifex non intendit expressè in huius privilegij concessione, quod Monasterium succederet, non impedit, quin de facto succedat, quia Monasterij successio non pendet ex sine, quo motus fuit Pontifex ad hoc privilegium impertiendum: sed ex ipsius privilegij concessione, valoreque professionis emisæ.

DVBIVM XXV.

Cum probationis annus integer esse debeat, ad huiusmodi integritatem requiritur ne necessario, ut de momento ad momentum computatio fiat?

116 Debere annum probationis integrum esse manifeste colligitur ex Tridentin. ses. 23. capit. 15. præscribente nullam esse professionem illius, qui post susceptum habitum Regularem, integrum annum in probatione non insuperit. Requiritur autem, an ad huiusmodi integritatem requiratur, ut computatio fiat de momento ad momentum, ut si suscepti habitum nouitiorum die prima Augusti hora sexta post meridiem, nequeas anno sequenti ante illum diem & horam professionem emitte.

117 Non requiritur.
Non requiritur quia in favorabilibus, dies inceptus pro completo habetur, leg. quæ arate ff. de testam. & l. in vsu cap. ff. de vsu. At favor est nouitij, quod Religioni aptus sit, & Religionis, quod nouitij recipere valeat: ergo non

non est computandus annus de momento in momentum. Sic Stephan. Garcian. *discept. forens. c. 413. n. 2.* Barbosa *p. 3. de potest. Episc. alleg. 101. num. 22.* asserentes, iustificere, illum esse inceptum.

118
Requiritur planè.

Requiritur planè, diem esse completum de momento in momentum, quia Concilium annuum novitatus professioni præmittendum statutum in favorem Religionis, tum novitatis, ne temerè, & inconsideratè novitatis obligaretur ad Religionis asperitates subeundas & Religio ad regendum, & alendum Religiosum illum: sed uterque maiori consideratione procederet. At quoties tempus aliquod designatur, ad inibendam maturius obligationem completum esse debet; quia id favor est, & beneficium. Colligitur ex *leg. 3. §. minore ff. de minorib. bi. inuorem ad hoc dici ultimo die anni viginti quinti, donec hora natiuitatis decurrat; quia ante illam horam nondum completis viginti quinque annos, sed à momento in momentum tempus expectari debet.* Ergò similiter in nostro casu, in quo agitur etiam de obligatione subeunda fita abiq; remedio relaxationis. Ita Sanchez *l. 5. decal. cap. 4. numer. 4.* Basili. *Legion. l. 9. de matrim. cap. 9. num. 6.* Manu. *tomo 3. qq. regul. q. 15. d. 4.* Saar. *l. 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 1.* Lessli. *l. 2. c. 41. dub. 7. n. 59.*

119
Cum his opinor.

Cum his opinor, adiciens, nullo modo esse necessarium alium diem expectare, uti aliquis scrupulosus excogitauit, quia Tridentinum id minime decernit, neque aliunde colligitur. Moneo anno bissextili illum duplicem diem pro vno esse computandum: ut si quis novitatum instituit die vigesima quarta Februarij, non possit sequenti anno bissextili vigesimo quarto die Februarij emittere professionem, sed necessario debere alteram vigesimam quartam diem expectare, quia in computatione temporis communis stylus est obseruandus, dum aliud non exprimitur. Sanchez *l. 2. de matrim. d. 24. numer. 22. §. l. 5. decal. cap. 4. num. 4.*

DVBIVM XXVI.

Ex privilegio Pij I. Religioni Minorum & reliquis cum ea communicantibus Ordinibus concessio, potestne ex duplici parte interpolata compleri?

120
Nonnulla recolo.

Non solum à Tridentino integer annus probationis exposulatur, sed etiam continuus, quia ex communi loquendi modo, quoties ex aliquo die designato tempus est computandum, continuum debet esse; alias nihil in contractibus, & obligationibus certum, & determinatum esset. Saar. *tomo 3. de relig. leg. quint. capit. 5. numero quint.* Sed Tridentinum, *sess. 25. capit. 15. de regularib. à die suscepti habitus annum probationis designat: ergò continuus esse debet.* Quæsierim autem an ex privilegio Iulij II. Religioni Minorum concessio, possit nou-

tatus ex duplici parte interpolatus compleri.

Potest quidem, quia Tridentinum hoc privilegium minime reuocauit: Unde illo vi potest quæ causa intercedente, & reliquarum Religionum novitij in privilegij communicationem. Nam Concilium solum expressè petit integrum novitatus annum, quod verò debeat esse continuum sub opinione est positum, relinquunt ergò locum privilegio. Sic Manuel. *t. 3. qq. regul. q. 15. a. 8.*

Non potest, quia hoc privilegium decreto Tridentini iam est reuocatum. Nam si hoc privilegium firmum perstiteret, fore nullus esset vilitatis Tridentini decretum, statuens iuxta communem sententiam novitatum debere esse continuum, cum omnes vere Religionis illo uti possent ob privilegiorum communicationem eis concessam. Ita Palao *tomo 3. d. prim. de statu relig. p. 102. l. 2. §. secund. numero quint.* Sanchez *l. 5. decal. cap. 5. num. 25.*

Cum his opinor, indicans non oportere circa hoc remissius sentire. Continuatio enim hæc credit admodum in favorem illius, ob cuius causam tempus est designatum. Siquidem novitio, ac Religioni regulariter ha uorabilis est, ut probationis annus continuus, quam sit interpolatus. Sic enim exactus novitatus Religionis probat asperitatem, & Religio novitij mores & aptitudinem valet vestigare si autem requiritur, quam interruptio sufficiat, ut annus novitatus discontinuatur. Doctorum placitum exhibebo. Nauarros *l. 3. consil. 118. de Regular. cons. 32.* Tri duanam interruptionem asserit esse sufficientem, tacite innuens minorem insufficientem existeret. Lessli. *l. secund. capit. 41. dub. septimo numero 59.* docet, paucorum dierum interpellationem novitatum non impedire, quia non est moralis interruptio, neque impedit, quominus novitatus Religionis asperitates experiatur, & Religio novitatum.

DVBIVM XXVII.

Si novitium laboraret amentia, quæ per mensis duraret spatium: deberetne anno probationis suppleri id tempus?

Si amentia breui temporis daret spatium, qualis esse solet ea, quæ ex aliquo morbo excitatur, certum est communi praxi attestante, novitatum non interrumpi, nec suspendi, quia in communi hominum estimatione reputatur, at si eo tempore ille somno corripetur. Quid si amentia extraordinaria elset, verbi gratia si per mensis duraret spatium? an probationis annus interrumpereatur an suppleri deberet.

Non

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. VII. VI.
F. IV

125 *Non inter-*
rumpere-
nr. sed sus-
penderetur.
Non interromperetur equidem novitatus annus, sed suspendetur: ac proinde repetendus non est, sed supplendus. Non inquam interromperetur, quia non videtur posse novitatus interrupti, quin status Religionis inchoatus cessatus cesset: ac cessare non potest nisi ex voluntate novitij, vel Prælati, cum ex utriusque voluntate fuerit ingressus celebratus. Ergo horum voluntate cessante, ut vere cessat, novitatus interrupti nequit. Suspendi autem debet, quia amentia tempore novitatus non potuit Religionis onera ponderare, nec Religio novitij mores vestigare. Sic Sanch. l. 5. decal. c. 4. n. 55.

126 *Minime*
suspende-
retur.
Minime suspendetur annus probationis nec supplendus esset, quia Concilium solum expostulat ad professionem emittendam, integrum novitatus annum: ac ex amentia illa nec novitatus solvi ut, nec discontinuatur. Ergo tempus amentia computandum est. Ita Castro Palao t. 3. d. 1. de statu relig. p. 12. §. 2. n. 9.

127 *Auctoritas*
requiritur.
Ego quidem quoad priorem partem sententiam primam esse veram existimo, nempe novitatum per amentiam non interrupti. Posito autem, quod novitatus interruptus non sit, difficile P. Castro Palao, & mihi, illud tempus non esse computandum, ob rationem præratam. Non enim obstat, eo tempore nec novitatum posse Religionem probare, nec Religionem novitatum, quia id provenit ex quodam accidenti extrinseco, & non ex statu. Quemadmodum si novitatus ex facultate superioris navigaret, & fortuito captivus existeret; non ideo videretur novitatus suspendi, licet tunc nequeat Religionis probare asperitates, neque Religio ipsius mores advertere.

DVBIVM XXVIII.

Novitatus continuatio debetne esse usque ad professionem?

128 *Non est ne-*
cessaria cum
professione
novitatus
continuatio.
Esse necessario non debet, quia nullibi cauetur hæc cum professione continuatio. Unde si novitatus expleto integro novitatus anno proficere nollit, sed Religionem deleat, vel ipsa eum Religio expellat, quia non invenit idoneum: si postea ipse poenitudine affectus ad ordinem redeat, vel ordo consilium mutans eum veli recipere: professio valide, ac licite poterit concedi, dummodo res non ex parte novitij, tum ex parte Ordinis non sint notabiliter immutatae. Sic Sylvest. v. religio 5. quaestio quarta. Gregor. Lopez leg. 3. tit. 7. par. 1. Manuel. t. 3. qq. regul. q. 15. a. 10. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 34. plures citans.

129 *Necessaria*
est.
Necessario debet novitatus cum professione continuari: nec potest novitatus a Religione dimissus, vel ipse relinquens eam, proficere, quin denuo integrum novitatus annum peragat, quia prior habitus susceptio, & probatio ex tunc extincta fuit. Ita Suarez 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 8.

Esicob & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

Sapientissimum sequor probabilius plane Auctoris Doctorem. Nam Concilium ad professionis valorem annum integrum post habitum susceptum requirit: ergo post secundam habitus susceptionem integer probationis annus esse debet. Sic quidem video vii esse receptum.

DVBIVM XXIX.

An Probatio novitij possit ante annum decimum quintum inchoari?

130 *Nonnulla*
præmittit.
Certum est, novitatum ab eo tempore computandum esse, a quo novitatus habitus, & in legitima ætate constitutus a legitimo superiore admittitur ad Ordinis difficultates probandas, quia in hac legitima admissione Religionis consistit ingressus: ea enim factus Religiosus cum Religione convenit ut ipse Religionem, & Religio ipsum probet. Porro ætas determinata, requiritur ad probationem peragendam. Communis autem sententia fert esse debere perfectam pubertatem, nempe in viris decimus quartus annus, & in feminis duodecimus, quia ante pubertatem nemo censetur idoneus ad Religionis asperitates probandas. Lege Thomam Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 22. alios referentem. Hinc de quaestione, num probatio novitij possit ante annum decimum quintum inchoari.

131 *Minime*
de regular.
Minime potest, quia Tridentin. sess. 25. c. 15. de regular. Statuit neminem ad professionem admitti posse ante decimum sextum annum completum, ac præmissis integro probationis anno. Et cap. 16. decernit, ut finito probationis tempore superiores novitatum, quem habilem inveniuerint, ad professionem admittant, aut è Monasterio excludant: igitur Concilium supponit, omnes finito probationis anno in legitima ætate ad professionem esse debere, siquidem admittendi sunt vel eiciendi, si alias habiles, aut inhabiles existunt, ob solum enim ætatis defectum eici non debent. Sic Sylvestr. v. religio 2. qu. 10. & v. religio 5. q. 3. Angel. v. Novitium. q. 7.

132 *Potest em-*
ponat.
Potest equidem, quia ex Tridentin. decreto novitatus non mutatur status. Nam licet disponat, finito probationis anno, novitatus admittendi ad professionem, vel è Religione excludi debere: hoc subintelligitur, nulla legitima causa intercedente differendi professionem. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. nu. 21. Certe quando novitatus annum decimum sextum nondum explevit legitima causa adest professionem differendi. Ita Sanchez citat. Navar. l. 5. constit. de regularib. cons. 20. Azor. p. 1. l. 12. cap. 4. quaest. 9. Suarez tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 13. numer. 8. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 101. numer. 31. Lessi. l. 2. cap. 4. d. 7. n. 59. Manuel. t. 3. qq. regul. q. 15. a. 2. & alij.

133 *Variis hoc*
esse credo.
Veriorem hanc partem esse credo. Nam si legitima esset differendi professionem causa, si novitatus pluribus mensibus post annum probationis morbo corperetur, vel in probatione nondum fauscessisset: cur non erit legitima

gitima differenda professionis causa, decimum sextum annum nondum esse completum. Certè sic Tridentini decretum intelligendum esse, præter Thomam Sanchez affirmant Manuel *quest. 17. a. 10. & 20. & tom. 2. sum. c. 8. num. 3. Palao tom. 3. d. 1. de statu relig. pun. l. 2. §. 3. num. 3.*

DVBIVM XXX.

An necessarium sit ut novitiij probatio in Monasterio fiat?

134
Nonnulla
premissa.

VT novitiatus legitime fiat aliquas conditiones Doctores ex mente Tridentini requirunt. Prima est, ut adit mutua traditio inter novitium & Religionem, ut se invicem probent. Unde censo, quoties ex parte novitij, vel Religionis cessaverit hic consensus, & dispositio probandi, probationis statum omnino cessare. Suar. *tom. 3. de relig. 5. cap. 14. num. 5.* Secunda est circa locum ubi probatio hæc gerenda est. Unde requiro, num sit necessarium, ut in Monasterio fiat.

135
Necessarium
simpliciter
est.

Necessarium est, quia aliàs non poterit novitiatus Ordinis asperitates experiri, neque ordo novitij aptitudinem vestigare. Sic Manuel *tom. 3. 99. Regul. quest. 15. a. 10. fine, & alij.*

136
Non est
simpliciter
necessarium.

Non est necessarium, quia licet novitiatus sit institutus, v. t. novitiatus Religionis difficultates experiat, & Religio mores novitij calleat, & ad hunc finem expediat, vel necessarium sit, vitam in Monasterio degere: quia verò hæc actualis, & exacta experientia non præcipitur, ideo ad novitiatum simpliciter necessarium non est. Ita Naur. *l. 3. consil. tit. de regular. conf. 4. 1. & 42. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 27. & 28. Barbosa tom. 3. de potest. Episc. allegat. 101. num. 27. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. cap. 14. num. 13. Lessi l. 2. c. 41. dnb. 7. num. 59. Azorius p. 1. l. 2. capit. 2. quest. 8. & alij apud ipsos.*

137
Hoc tenendum
existimo.

Hoc tenendum existimo, nempe novitiatum peragi posse extra Monasterium ex superioris licentia. Nam ad novitiatus essentiam sufficit, si novitiatus ex vi suæ voluntatis regi, ac gubernari à superiore sit paratus. Quod quidem extra Monasterium præstare potest, etsi nullam ordinis asperitatem experiat, ut contingit illi, qui immediate post habitus susceptionem ægritudine corripitur, nullumque Religionis exercitium agit, sed non ideo desinit esse novitius.

DVBIVM XXXI.

Si extra Monasterium novitiatus vagetur sine licentia superioris habitu dimisso, licet non adsit animus à Religione egrediendi: eo ipso eius probatio cessatne?

Cessat, quia è Monasterio egrediens fortitè contra Prælati voluntatem & habitum exuens videtur plane à subiectione Regulari abstrahi, & à proposito incepto recedere. Sic supponunt Naur. *l. 3. consil. tit. de Regularib. conf. 4. 1. & 42. Azorius p. 1. l. 12. cap. 2. quest. 8. Lessi l. 2. cap. 41. dnb. 7. num. 59. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 27. & 28. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 101. num. 27. & alij.*

Non cessat, quia egrediens verbi gratia fortitè è Monasterio ad explendam libidinem & non animo dimittendi subiectionem, paratus & dispositus est corrigi, ac puniri si deprehendatur. Ergò ex illo egressu novitiatus non cessat, cum non cesset voluntaria subiectio, & punitioni ferendæ dispositio. Ita Suar. *tom. 3. de relig. l. 5. c. 14. n. 14. Palao tom. 3. d. 1. de statu relig. pun. l. 2. §. 4. n. 3.*

Existimo, non per quemlibet è Monasterio egressum, & enagationem novitiatum cessare: sed per eam quæ fit cum animo subiectionem dimittendi: vel nisi vagetur ita diuturna sit, ut moraliter vera dimissio, & desertio subiectionis intelligatur.

DVBIVM XXXII.

An novitiatus possit existere absque habitu novitiatorum gestatione?

Non potest, quia habitus est speciale Religionis indicium, peculiarisque illius asperitas. Et quia Tridentini illius professionem irritat, qui minori tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione perseveraverit. At habitus suscipitur, ut gestetur: ergò illius gestatio omnino est necessaria. Sic Glor. *cap. fin. v. habitus 17. quest. 2. Azor. p. 1. l. 2. cap. 4. dnb. 7. num. 59. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 101. num. 29. Miranda Manu. Prælator. p. 1. q. 2. a. 6. concl. unica, & alij apud ipsos.*

Potest equidem, quia admitti quis potest ad novitiatum, quin sæcularem habitum autem, cap. constitutionem de Regular. in 6. Et licet admittus potest ægritudine virgare lecto additi, & per toto probationis anno perseverare, quin habitum induerit Regularem. Ergò habitus gestatio de novitiatus substantia non est. Ita Naur. *l. 3. consil. tit. de Regularib. conf. 42. alij 32. Manuel. tom. 3. 99. regul. quest. 15. a. 10.*

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. VII. VI.
E. IV.

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 139

a. 10. Sanchez l. 5. Decal. c. 4. num. 8. & § 2.

143
Hic reves
& confirmo

Hæc quidem habitus gestatio necessaria esse potest, vel ut non tuis hæc Religionis asperitatem experiatur, vt à secularibus, & a prof. tis il us ordinis valeat distingui. Sed ex natura harum rationum requiritur; Ergo necessaria non est. Non quidem ob experiendam illam asperitatem; quia satis commune est omnibus Doctoribus, opus non esse nouitio omnes religionis asperitates experiri, sed sufficere, si sub obedientia iugo existat. Non etiam ob distinctionem à secularibus, & à professis, quia à secularibus aliis pluribus vis distingui potest, quam habitus Regularis gestatione, præcipue enim tertium sit prouerbum, Habitum Monachum non constituit, vulgariter, *No hæc el habito al Monje*. A professis vero si ultraneam reputo distinctionem; quia in pluribus Religionibus nulla est professi & nouitij habitus distinctio. Et si aliqua eiset potest nouitio honoris causa habitus professorum concedi, quin professio concedatur, neque idem nouitatus cessabit. Legendus Suarez *tomo tercio de religion. libro quinto cap. 14. numer. 10. 11. 12. & 15.*

D V B I V M XXXIII.

Dispositio bonorum via testamenti à nouitio facta validane est in Religione succedendi capaci.

144
Nonnulla
suppono.

Recolo, nouitium, via testamenti de suis bonis posse disponere, nulla requisita licentia: validamque omnino esse, nec professione infirmam in Religione succedendi incapaci vt est Minorum, aut Capaciorum, quia Monasterium nullum ius succedendi habet. Sanchez *l. 7. Decal. cap. 3. numer. 23*. Queritur vero an valida sit, si in Religione succedendi capaci fiat?

145
Valida non
est.

Valida non est, sed professione annullatur. Quia Monasterium loco filij habetur. Et quia Religiosus professione ipsa propter subiectionem, quam ad Prælatum habet, quasi capite minuitur. Et quia præsumitur voluntatem mutare, & Monasterium heredem relinquere, cum in eo degerit vsque ad obitum expectat. Quod maxime verum habet, si cum testamentum fecit, de Religionis ingressu non cogitauit. Sic plures doctores apud Sancium, Fachinum, Mohræ, & alios inferus citandos.

146
Valida est.

Valida omnino est, nec professione reuocatur, licet facta fuerit, cum ille de Religionis ingressu non cogitauerit, quia Religionem ingressuro libera facultas a iure conceditur disponendi de rebus suis per testamentum *Authent. de Monachis, §. Illud, & Authent. Nunc autem, C. de Episc. & Cleric.* At si ipso Religionis ingresso dispositio infirmaretur, inanis & frustranea esset concessio: Ergo nullatenus asserendum est, infirmari. Ita Panormi. *ad cap. In presentia, num. 52. Felin. num. 54.* Sanchez pluribus relatis *l. 7. c. 3. mon. 34.* Molina *lectura to. 1. de iust. d. 139. dub. vlt.* Nauar. *comment. 3. de Regularib. n. 51.*

Molina *l. 2. de primog. cap. 9. num. 44.* Fachin. *l. 6. controuers. c. 14.*

Existimo nullam adiectionem cogentem ad hanc reuocationem asserendam. Nam Monasterium loco filij non habetur, nisi in casibus à iure expressis. Matienzo *leg. 7. tit. 11. gl. 2. num. 2. l. 5. noua recopilat.* Molina *de primog. l. 2. c. 9. num. 45. in iur. 40.* At nulli est expressum, Monasterium ad reuocandum testamentum, loco filij esse habendum. Ergo ex similitudine, quam Monasterium cum filio habet, infirmari testamentum non potest: minus autem id fiet ex subiectione ad Prælatum, quæ nulla ratione dici potest capitis diminutio, cum sit libera subiectio, & honore digna. Cuius aduersus Accus. §. *illud nouelle 5.* Quod verò ex tacita Religiosi voluntate testamentum reuocetur, nullo fundamento nititur, quia hæc tacita voluntatis præsumptio solum fundari potest in eo, quod Religiosus tradens se Religioni, omnia bona sua tradidisse censetur. At hoc supponit bona sua testamento, vel donatione non esse iam tradita, vt expresse dicitur in *Authent. Nunc autem, C. de Episcop. & Cleric.*

147
Sententiâ
Authoris.

D V B I V M XXXIV.

Constitutio Tridentini irritantis omnem renuntiationem, & obligationem circa bona propria à Religioso factam, nisi intra duos menses professioni proximis, & de licentia Ordinarij facta: locumne habet in testamentis?

Non habet locum, quia Trident. *ses. 25. cap. 16. de Regular.* Solum loquitur de contractibus inter viuos, & naturalia locum irreuocabilibus. Nam verbum *Renunciatio*, & *Obligatio* hoc proprie significat. Et quia loquitur de renuntiatione, seu obligatione, quæ necessariò, professione facta, elset effectum habitura, vt constat ex illis verbis: *Ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secunda professione: aliter vero facta, &c.* Sic Gutier. *Canon. qq. l. 2. cap. 1. num. 31.* Molina *to. 1. de iust. d. 139.* Sanch. *l. 7. Decal. c. 5. num. 18.* Barbosa *p. 3. de potest. Episc. allegat. 99. n. 13.* Nauar. *l. 3. cons. tit. de Regular. cons. 83. in 2. edit. comment. 2. n. 51.*

148
Non habet
locum.

Locum habet, quia testamentum est quedam bonorum renuntiatio, cessio, & translatio, & licet irreuocabilis non sit, sed potius ad testatoris nutum reuocari valeat: non impedit, quominus sub prædicto decreto eò ineatur. Alias donatio causa mortis, & sub cõditione, si Religionem professus fueris, sub prædicto decreto contenta non erit, cum non tibi impediatur, liberum è religione egressum. Ita Spino *spec. restam. gl. 1. 2. num. 50.* Castello *de usufr. l. 1. c. 65. n. 7.* Gutier. *subditans ad Cap. Quamuis pactum, de pactis l. 6. v. Dum nepri iradebatur. num. 4.*

149
Locum ha
bet.

Existimo & in iudicando, & in consulendo, primam sententiam præferendam esse.

150
Primam

sententiam Nam in testamento cessat decreti huiusmodi
communem finis qui fuit, ne vi renunciationis factae impe-
quidem de deat nouitius à libero Religionis egressu:
ferendo. quod in testamento contingere non poterat,
cum semper liberum fuerit nouitio illud reuo-
care. Certe de donatione causa mortis com-
munis sententia negat sub Tridentini decreto
comprehendit per omnia testamento assi-
milari, quia reuocabilis est, neque nouitio
impedit liberum à Religione egressum. Suar.
to. 3. de Relig. l. 5. c. 16. n. 11. Scio tamen Garcia
de benef. p. 1. c. 9. n. 22. contrarium haud solum
fundamento nitentem asseruisse.

D V B I V M X X X V.

*Donatio inter vivos sub conditione, si
professus donans fueris, validane
est, non seruata Tridentini forma?*

¹⁵¹
Valida non Valida non est, nisi seruetur Tridentini
est. forma, scilicet, ut fiat bimestri ante
professionem, & ex Ordinarij licentia, quia
haec donatio vera renunciatio est, & obli-
gatio, quam infirmare nouitius non poterit,
nisi Religionem deserat. In Concilio autem
omnis obligatio praefatis conditionibus desti-
tuta cassatur. Ergo haec donatio subsistere ne-
quit. Sit Nauar. l. 3. consil. 11. de donat. cons. 7.
alias tit. de regular. cons. 81. Sanchez l. 7. De-
cal. c. 5. num. 17. Garcia de benef. p. 1. c. 9. num.
19 & 20.

¹⁵²
Valida est. Valida est, etiam si Tridentini forma non
seruetur, quia Tridentinum solum videtur
intendisse modum praescribere in contractibus
& obligationibus, quae liberum à Monasterio
egressum poterant impedire. Cum autem do-
natio sub conditione professionis, quae est
conditio pendens à propria voluntate, nunquam
impedire potuit liberum à Monasterio egres-
sum, de hac donatione Concilium non vi-
detur fuisse locutum. Ita Molina to. 1. de iust.
d. 19. post medium. Lessius l. 2. c. 4. dub. 4. num.
40. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. nu-
mero 17.

¹⁵³
Hanc eligo Fateor primam sententiam admodum esse
sententiam. probabilem, eligo vero secundam, non quia
probabilior sit, sed quia placet magis eius
fundamentum. Cum quidem non obstat, quam-
libet donationem intra bimestre factam, & de
licentia Ordinarij hanc conditionem contine-
re, si professio subsequatur, ut habeat effectum,
quia ex se non continebat, sed potius tanquam
absoluta obligabat ad sui executionem inde-
pendentem à professione. Eaque de causa Tri-
dentinum pronidit, qualiter esset praestanda, &
ne haberet effectum, nisi professione subsecu-
ta. Num dispositione non indigebat donatio
sub professionis conditione: ideoque in Con-
cilij decreto non comprehenditur.

D V B I V M X X X V I.

*Nouitius, qui ante ingressum Reli-
gionis sua bona renuncias,
debetne leges communes Regni
in ea dispositione
seruare?*

¹⁵⁴
Questio in S Vppono certissimum esse (secluso nono
Suar. Tridentini) posse nouitium ante in-
gressum, vel post ingressum quando si
bi placuerit, ante professionem bona sua re-
nunciare, & donare, ac si de facto nouitium
ingressus non fuisset, quia extra Tri-
dentinum, nullibi ingredientibus Reig onem
prohibita est bonorum renunciatio. Quae-
ritur autem, num in ea facienda, debeat
nouitius leges communes Regni seruare.
Debet quidem, quia licet nouitius persona
Ecclesiastica sit, Ecclesiastici tamen & Reli-
giosi legibus contractum respicientibus ad-
stringuntur: ideoque Doctores affirmant, no-
uitium testanté teneri in testamento solemnita-
tes non solum iure communi Ecclesiastico,
sed etiam civili petitas obseruare. Sic non-
nulli, quorum sententiam probabilem esse
indicat Palao to. 3. d. 1. de stat. Relig. p. 1. 15.
numer. 3.

¹⁵⁵
*Debet qui-
dem.* Non debet iuris solemnitates alias in re-
nunciatioe requisitas seruare, si professionis
emittendae causa renunciatioem vel donatio-
nem suorum bonorum, iurans, vel actionem
faciat: sed licet minor sit, potest absque
decreto Iudicis, & curatoris auctoritate, &
iuramento firmante, praestare renunciatioem,
quia ob consuetudinem, & praxim satis recep-
tam huiusmodi renunciatioes absque iis so-
lemnitatibus fiunt. Cum enim haec renuncia-
tiones nullatenus habeant effectum nisi pro-
fessione subsecuta, qua quis mundo renun-
tians mortuus reputatur: & haec solemnitates
introducuntur videantur, ad vitandam indeco-
ram, & inuoluntariam renunciantium pau-
peratam: fit plura, ad has renunciatioes ex
professionis causa non extendi eas solemnita-
tes; siquidem animo amplectendi Religiosam,
ac perpetuam paupertatem fiunt. Ita Palao ci-
tatus. Sanchez l. 7. Decal. cap. 6. num. 19. Molina
to. 1. de iust. d. 139. Rebel. p. 2. de iust. l. 1. q.
8. sect. 5. num. 50. & Suar. tom. 4. de Relig. tr.
10 l. 4. cap. 4. num. 19. loquutus de renuncia-
tione facta in Societate lesu.

¹⁵⁷
*Hoc verum
esse iudicium.* Verius hoc esse existimo. Nam praeter ea,
quae in huius sententiae robur adducta sunt, legi-
textum in Cap. Desis, de sepultura, ubi
deciditur, liberum esse transiuntibus ad Re-
ligionem tempore valetudinis, bona sua non
solum Religiosis, sed etiam quibuslibet priuatis
personis conferre. Et §. Illud quoque, Ap-
thent. de Monach. concedens liberum bono-
rum suorum usum nouitio, dum professio non
emittitur, sine mentione obligationis vllius
circa legum Regni communium obseruatio-
nem.

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
E. IV

DVBIVM XX XVII.

Quando novitium de testamento non non conditio, nec renunciatione facta: succedat in illius bonis Monasterium, seclusis heredibus ab intestato?

158 Succedit quidem.

Succedit quidem, quia novitium ipso facto per Religionis ingressum se, ac sua Religioni dicat. Si ergo expresse dedicaret, illa bona Monasterio deberentur: Ergo etiam debentur ex tacita dedicationemam taciti, & expressi idem est iudicium. Leg. Cum quid si certum petatur. Sic plures Doctores quos refert Sanchez lib. septim. Decal. capite 3. numero 91.

159 Non succedit.

Non succedit Monasterium, sed heredes ab intestato, quia novitium dum in novitium exiti: non est Religiosus cum effectu. Cap. Religioso, de sent. excom. in 6. Cap. Porrectum, de Regularibus, neque bona sua per ingressum Monasterio dedicavit; siquidem testamento, vel donatione potest libere de illis disponere: Ergo nulla est ratio, ob quam ei intestato succedat. Ita Guier. l. canon. 99. c. n. 101. & 107. Rebel. p. 2. de inst. l. 1. q. 8. sect. 5. n. 52. Suar. 10. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 9. Molina. 1. de inst. d. 140. & alij innumeri, quos refert, & sequitur Sanchez ubi supra n. 92.

160 Hoc longe probabilis.

Hoc longe probabilis esse reor, & in executione ferè certum. Abnego enim novitium se: & sua bona tradere absolute Religioni, sed solummodo ad probationem, ex cuius traditione cum nullum ius monasterium aquirat, non impediuntur heredes alij legitimi succedere.

DVBIVM XXXVIII.

Renunciatio, obligatio, seu donatio interdicta à Tridentino, comprehenditne eos, qui ante Religionis ingressum, eo intuitu de bonis suis disponunt?

161 Tridentini decretum premitto circa novitiorum renunciationem.

Premitto Trident. decretum Yess. 25. c. 16. de Regular. Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in favorem cuiuscumque cause pia valeat nisi cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliter intelligatur effectum suum sortiri. Aliter verò facta etiam si cum huius favoris expressa renunciatione, etiam iurata sit irrita. Hinc dubito, an renunciatio, obligatio, seu donatio que fit ante Religionis ingressum, eo intuitu, sit in hoc Concilij decreto comprehensa.

162 Comprehensa est.

Comprehensa est, quia si non comprehenderetur, huius decreti dispositio redderetur frustranea, & illuforia: quod videtur pro-

culdubio contingere, si renunciatio eorum, qui Religionem ingredi intendunt, valida persisteret. Nam si Concilium annullat renunciationem novitiorum, ne hi difficilem e Religionem egressum habeant ob factam bonorum renunciationem, & difficilem recuperationem illorum: consequenter etiam debet irritare renunciationem ante ingressum factam eo intuitu. Sic Flamin. de resign. l. 3. q. 13. numer. 9. Molina de inst. 1. 2. d. 149. Lessius l. 2. c. 41. num. 39. & 40. Sa v. Religio, num. 5. Azor. p. 2. l. 13. c. 9. q. 2. Zuallos commun. opin. q. 115. sine, & alij quamplures relati à Barbosa citando.

163 Non est comprehensa.

Non comprehenditur renunciatio eorum qui Religionem ingredi parati sunt, nec tamen ingressi, quia legis dispositio, maxime iuris communis correctoria extendi non debet ad casum sub lata verborum forma non comprehensum: At huius dispositionis verba solum regulares comprehendit. Tum quia Rubrica, ex qua legis interpretatio desumitur est De Regularibus. Tum quia verba ipsius id clare indicant. Nam dictio illa Quoque copulativa sequentem dispositionem cum precedenti coniungit, leg. Tutores quoque, ff. de pascu, & §. Pra. orum quoque inst. de iure naturali. Ideoque clare denotat de novitiorum renunciationibus loqui, de quibus solis precedens textus fuerat locutus. Ita Menoch. l. 2. de arbitr. casu. 436. num. 3. Garcia de benef. p. 1. c. 9. n. 15. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. num. 4. Manu. to. 99. Regul. q. 16. art. 1. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 99. numer. 17. & alij apud ipsos.

164 Probabilis hanc partem esse reor.

Probabilis hanc opinionem esse reor. Abnego enim dispositionem huius legis reddi vanam, & illuforiam ex eo, quod ante ingressum possit novitius bonis cedere, provi sibi placuerit, quia renunciatio rara est, ideoque Concilium eam iuris communis dispositioni reliquit. Solum renunciationem em & donationem post habitum susceptam factam annullans, utpote frequenter contingentem.

DVBIVM XXXIX.

Decretum Tridentini annullans solummodo novitiorum renunciationem extenditurne tantum, ad novitios sexdecim annis minores?

165 Status questionis.

Vidimus Dubio proximo, solam novitiorum renunciationem à Concilio annullari: sed dubitas, de quibus novitius decretum hoc intelligendum sit an de omnibus novitiis, an de illis solum, qui nondum annum decimum sextum attigerunt ætatis?

166 Solum extenditur ad novitios sexdecim annis minores.

Non de omnibus intelligendum novitiis, sed solum ad novitios sexdecim annis minores extenditur, quia his ob immaturam ætatem voluit Concilium consulere præfata renunciationis solemnitate. Reliquos vero novitios maiores sexdecim annis dispositioni iuris communis reliquit, ideoque possunt bonis cedere quolibet.

quolibet tempore post nuntiatus ingressam, & absque Ordinarij licentia. Quia huius decreti dispositio cum precedenti coniungitur: At praecedens dispositio solum annullat professionem ante expletum decimum sextum annum factam: Ergo solum ea renunciatio, quae ante decimum sextum annum facta fuerit annullatur. Sic Menoch. l. 2. de arbit. casu 436. numer. 8. in edit.

167 *Non solum ad hos, sed ad omnes extenditur.* Cuiuslibet nuntij in quacumque aetate constituta renunciatio annullatur absque solemnitate eo decreto praescripta, quia verba illa, *Nulla quoque renunciatio solum coniungit praesentem dispositionem cum antecedenti, ut loquatur de his, de quibus praecedens dispositio loquitur, nempe nuntiis, & Regularibus: sed non ita coniungit, ut statuat, omnes qualitates ad professorem requisitas debere renunciationi adesse.* Alias fieri non posset renunciatio nisi post decimum sextum annum completum, & finito anno probationis, quod est contra huius decreti dispositionem permittentem renunciationem fieri intra duos menses proximos professioni, ac proinde ante decimum sextum annum completum, & ante nuntiatum finitum. Ita Guier. l. 2. canon. 99. c. 1. n. 34. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. num. 7. & 7. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. num. 18. Zenedo in decret. collect. 50. n. 5. Valasc. de partibus honorum. cap. 16. num. 27. Mann. 10. 2. sum. c. 7. num. 7. & 10. 2. 99. Regul. q. 47. a. 13. & alij ab eis citati.

168 *Hoc omnino defendo.* Hoc omnino defendo. Nam eadem fere ratio, qua nititur prima sententia, militat, ad irritandam renunciacionem post decimum sextum annum factam, quia in omni renunciacione timeri possit fraus, ac metus parentum, consanguineorum, imò & Monachorum: cuius vitatio causa fuit huius legis, & dispositionis, ut annotavit Nauar. consil. 8. de donationib.

DVBIVM XL.

Ex bonis nuntij potestne mutuum dari Monasterio, praestita sufficienti cautione de redditu, si Religionem deserat?

169 *Potest dari.* Potest dari mutuum, quia non est vera pecuniae renunciatio, nec donatio: sed quaedam illius limitata, ac temporalis concessio, ex qua nullum nuntio obuenit damnum nullaque inlatur in recuperatione mutui illius difficultas, si nuntius à Religione discesserit. Sic Manuel tom secund. sum. cap. 7. numer. ultim. asserens graues Salmantinae Academiae Doctores affirmasse esse licitam, quorum sententiam ipse nec Sanchez, alijque Auctores inferius referendi, condemnare audent.

170 *Dari non potest.* Minime potest, quia Tridentinum prohibet omnem renunciacionem donationemue irrevocabilem, sed mutuum est quaedam iuris renunciatio, & donatio saltem pro limitato tempore, siquidem per mutuum mutuatario do-

minium & vltus rei mutuae transferatur absque potestate euocationis, quoniamque tempus solutionis adueniet: Ergo sub hoc decreto fauorabili comprehenditur. Ita Valasc. de part. c. 16. numer. 31. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. n. num. 24. Suar. 10. 3. de Relig. l. 5. c. 9. num. 16. Palao tom. 3. d. 1. de Stat. Relig. pun. 17. n. 8. & alij.

171 *Sententia haec in praxi omnino est seruanda.* Existimo enim haud posse mutuum huiusmodi Monasterio concessi, etiam si daretur sub obligatione reddendi pecuniam aliquo vel aliquibus mensibus ante professionem: in quo casu Suarius nonnullam verisimilitudinem reperit. Scio tamen sapientissimum meum Doctorem tom. 4. de Relig. l. 1. c. 1. numero 4. contrarium in casu aliquo sentire. At enim, dotem dari posse Monasterio, cum primam Monialis ingreditur sub cautione, ac securitate, quod sine difficultate reddetur, si nuntia exierit, praecipue Episcopi approbatione accedente. Attamen in mutui recuperatione regulariter difficultates adfuerunt, esto in vno vel aliquo in casu cessent: quod sufficere iudicari, ut prohibitio illa ad ipsum extendatur.

DVBIVM XLI.

Si quis ex Pontificis dispensatione ante decimum sextum annum, & ante annum probationis expletum professionem emittit: estne dispensatum, ut bimestri proximo professioni renunciacionem faciat?

172 *Suppono.* Suppono ex praefatis, duplicem tantum conditionem expositulati à Concilio, ad huius renunciacionis, obligationis, vel donationis valorem: nempe ut fiat intra duos menses professioni proximos, & de Episcopi, vel eius Vicarij licentia. Profecto cum dicit intra duos menses proximos perspicue innuit, quolibet vltimi illius bimestris die posse renunciacionem geri. Quod si professio ultra annum nuntiatus aliqua differatur ex causa, opus non est, renunciacionem fieri intra bimestre professioni proximum, quae de facto emittitur, sed sufficit, si fiat intra bimestre proximum professioni, quae emittenda erat, si casus ille non accidisset. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. num. 11. & in declar. Concil. asserens fuisse à sacra Congregatione decisum. At si ex Pontificia dispensatione ante decimum sextum annum aetatis, & ante finitum annum nuntiatus expletum, professionem quis emittit: quaesierim, num dispensatus etiam consequenter sit, ut bimestri proximo renunciacionem gerat?

173 *Dispensatus non est.* Dispensatus non est, sed eodem die professionis debet renunciare, quia a dispensatione aetatis, & nuntiatus non inferit renunciacionis dispensationem vtpote omnino distinctam. Sic Sanch. l. 7. Decal. cap. 5. numer. 81. Barbosa ubi supra.

174 *Est dispensatus.* Dispensatus est. Quia dispensatione aetatis, & nuntiatus posita, potest fieri valide renunciatio: cum Concilium nihil aliud expositulet nisi quod renunciatio fiat intra bimestre proximum.

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 143

ximū professioni, siue profelsio post anqum differatur, siue ex dispensatione anteponatur. Ita Castro Palao to. 3. d. 1. de statu Relig. pun. 17. n. 9.

175
Hanc sententiam verioem esse iudico. Vnde qui dispensatus est à Pontifice, vt ante decimum sextum aetatis, & nouitiatus annum perfectum professionem emittat, poterit intra bimestre ante professionem renunciationem agere: non quod dispensatio aetatis & nouitiatus extendatur ad renunciationem, sed quia illa dispensatione posita absque vlla alia poterit id praestare: id enim ex mēte Concilij, & decreta sine haud oblcure colligitur.

D V B I V M X L I I.

Facta legitima hac renunciatione bonorum nouitij in fauorem Monasterij possuntne ea bona Monasterio tradi ante professionem, Monasteriumque recipere?

176
Nec possunt tradi, nec potest monasterium ea recipere, quia Concilium prohibet, irritaque donationes ex bonis nouitij monasterio factas, ne hac occasione discedere nouitius nequeat, ne ve si discesserit, facile non valeat ea recuperare: At haec ratio procedit, si facta renunciatione, bona monasterio tradantur: Ergo dicendum id esse prohibitum. Sic Sanchez l. 7. Decal. c. 5. n. 53.

177
Possunt bona illa monasterio tradi, & ipsum potest proculdubio recipere, quia in antiquo id fieri poterat quocumque tempore nouitiatus, eo quod valida renunctio erat: sed renunctiois valorem intra bimestre professioni proximum, de licentia Episcopi Tridentinum non immutauit, sed potius approbauit: Ergo ex vi illius possunt bona Monasterio tradi. Et quia Concilium §. sed neque ante professionem, donationes ex bonis nouitij monasterio factas prohibet sub excommunicationis poena ferendae tam danti- bus, quam recipientibus, quae fierent ante bimestre proximum professioni, neque ex Ordinarij licentia. Nam quae intra bimestre & ex Ordinarij licentia sunt nullatenus prohibet: sicut nec renunctioes, & obligationes: sed potius licite dari; & recipi permittit. Ergo permittit tradi; quia traditio, supposito valore donationis nullibi est prohibita. Ita Palao tomo 3. d. 1. de stat. Relig. pun. 17. n. 15.

178
Existimo probabilis esse ex vi illius renunctiois intra bimestre ante professionem factae, & ab Ordinario approbatae tradi posse monasterio, vel cuiuscumque alteri resignatario nouitij bona. Quod quidem (ni fallor) ipse Sancius n. 11. proficitur. Locutus enim de renunctioibus in Societate nostra gerendis, concedit, bonorum, qui in fauorem Societatis renunciant, Societati tradi posse, quia permittendo Concilium hanc renunctioem: & traditionem, quae minus est, permittit. Idem ergo in praesenti

dicere debebat. Attamen si in sententia persistat, eius non viget fundamentum, quia licet eadem difficultas ex illa traditione bonorum, ac ex renunctioe absque licentia Ordinarij nascatur, id solum probat traditionem prohiberi debere: at non probat esse prohibitam, cum sub verbis prohibentibus renunctioe traditio non contineatur. Adde praeterea, minimè ex bonorum traditione eadem inconuenientia inferri, quae ex renunctioe, & donatione absque illa solemnitate inferuntur. Nam cum haec tradantur ex vi renunctiois ab Ordinario approbatae, & ita proximè ad professionem, vel Religionis desertionem, nulla potest moralis adesse difficultas in bonorum recuperatione, quae tamen adest ex renunctioe, vel donatione absque hac solemnitate.

D V B I V M X L I I I.

Ut renunctio hereditatis patris viuentis in alicuius extranei fauorem facta à nouitio habeat effectum debetne Monasterium cedere, praeter supradictam solemnitatem?

179
Debet equidem, quia renunctio hereditatis viuentis eo tempore habet effectum, quo decedit is, cuius est hereditas: At eo tempore renunctians est incapax acquirendi hereditatem ob professionem factam. Ergo resignatarius illam non potest obtinere, cum non proprio nomine, sed nomine renunctians eam obtineat. Inferitur ergo Monasterium succedere, siquidem in illud iura sui Religiosi translata sunt. Profectò non apparet ratio, qua sine Monasterij cessione nouitius renunctiare possit hereditatem sibi deferendam tempore quo non tam ipsi, quam Monasterio defertur. Est enim renunctio rei alienae, & non propriae. Sic Tello Fernandez Leg. 6. Tauri à num. 35 Bolognet. leg. fin. num. 114. C. de probat. Seraphin. de priuileg. iuramenti, priuileg. 2. 1. num. 37. & 39. Spino spec. testam. glos. 12. num. 51. Azor. p. 2. l. 2. c. 28. q. 6. & plures alij apud Sancium citandum.

180
Non est opus Monasterij cessione, vt hereditas Monachi ante professionem renunctians in cuiuslibet extranei fauore patris obitu deferatur, quia nouitius renunctians hereditatem viuentis eo casu, quo eam renunctiare potest, se ipsam denuat iure succedendi, & in resignatarium transfert. Quo fit, vt resignatarius ex hoc iure per renunctioem illam acquisito succedat: & resignans omnino priuatus sit iure succedendi. Ergo cessione Monasterij, aut illius consensus superuacaneus est. Nam Monasterium ius succedendi non habet, nisi quatenus Monachi personam ius succedendi habentem representat. At Monachus etiam si sui iuris esset, nullum ius succedendi haberet; quia eo se per renunctioem abdicauit: Ergo Monasterium nullum ius habere potest. Ita Couar. de part. p. 3. §. 2. num. 3.

num. 3. Gutier. ibi. §. Dum in ipsi tradebatur, numer. 1. Baza de non meliorandis filiabus, cap. 14. num. 31. Gama decif. 375. n. 3. Mechaca de success. creat. l. 3. §. 18. num. 93. Sanchez l. 7. Decal. c. 6. num. 2. & alij plures à Conar. relati.

181
Auctoris
resolutio.

Profecto licet hoc verum omnino esse censcam, quia tamen prima sententia probabilis est, moneo enim Conar. & Sancto ad lites vitandas expedire, vt Monasterium, hanc gerat cessionem, eam enim agere potest abique solemnitatibus in alienatione rerum Ecclesiasticarum requisitis, vtpote hereditatis non delatæ, sed deferendæ. Fateor equidem Monachum post professionem incapacem esse in propria persona hereditatem acquirendis, sed non obinde fit, resignariū eam obtinere non posse, quia eam obtinet ex iure sibi à Monacho tempore habili translato Monasterium verò succedere nequit, cum nullum ius monachi ex professione acquirat, recipit enim monachum iure succedendi denudatum.

Sancti l. 6. Decal. c. 8. n. 5. t. alios citans, non debet alius habitum induere, quia potest, deposito suæ Religionis indumento solis internis vestibus amictus omnino incognitus incedere. Ergo ea est habitus dimissio, ex qua diuagandi datur occasio, quæ licet non sit frequens, & apta, ac ea qua nouis vestibus quis indutus incedit, sufficit tamen, vt ei diuagandi non cognito occasione exhibeat. Ita Suar. 10. §. de censur. d. 2. §. 1. et 4. n. 28.

Probabilis censo solam depositionem habitus Regularis ob finem statum occulti esse, veram habitus dimissionem, licet alius nouus non assumatur. Neque tamen habitus depositionem dicendam esse denudationem, aut spoliationem, cum fiat animo occultandi statum, sed veram, ac propriam dimissionem.

D V B I V M XLV.

Si quis habitu propria Religioni retento, secularem exterius induat: nuda iure in excommunicationem?

Incidit planè, quia licet illa occultatio non sit materialis habitus dimissio, est formalis, & vera, si quidem ea facta, tollitur ab habitu Regulari esse signum cognoscituum Religiosi status, ad quem occultandum ille habitus materialis assumitur. Alias si retento interiori habitu, posset quis excommunicationem dimittentibus habitum impostam efigere, facile legem prohibentem dimissionem eluderet. Quoties autem lex penalis eludi potest extensione non facta, committit Doctores censent extendi debere. Cap. In nonnullis, de Indeis, vbi iubetur Indei inter Christianos commorantes, signum quoddam gestare, quo valeant discerni, qui si occultum gestent, penis ibi impostis afficiantur. Sic plures doctores, quos refert, ac sequitur Sanchez l. 6. Decal. c. 8. n. 63.

Non incidit. Quia in illo textu non qualibet diuagandi occasio prohibetur, sed quæ fit per Religiosi habitus dimissionem. At occultans habitum, non illum dimittit, sed retinet, licet occultum. Neque est verum, occultantem habitum dimittere signum status Religiosi, non enim illum dimittit, sed dissimulat. Ergo pena imposta dimittentibus ad occultantem non debet extendi. Ita Suar. de censur. l. 6. cap. 33. numer. 9. & 10. Suar. tom. 5. de censur. cap. 23. §. 1. et 4. numer. 33. & 34. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. in cap. 5. numer. 12. & alij relati à Sanchez numer. 62. quam sententiam ipse probabilem satis esse profitetur.

Sententiam primam longe veritatem esse non dubico, sed lubet eligere secundam. Ab nego enim, ex humiliori habitus occultatione finem legis eludi, non enim ita factum est, ut Religiosus incedere valeat incognitus retento habitu, sic illo dimisso. Præterea lex penalis ad summum extendi potest ad eam sub lata verborum forma comprehensionem; ac occultatio habitus non continetur sub dimissione, sed potius est illi opposita; Ergo.

DVBIVM

CAPVT VIII.

Circa Religiosi viri clausuram.

D V B I V M XLIV.

Religiosus debetne in depositione habitus alium accipere, vt censeatur verè ac proprie habitum dimittere?

182
Certum
premitto.
Cap. VI. pe-
culosa.

REULO, interdictum de omnibus Religiosis professis sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ temerariam habitus suæ Religionis dimissionem, Cap. Vt periculosa, Ne Clerici, vel Monachi, vbi, Vt periculosa Religiosis euagandi materia subtrahatur, districtius inhibemus, ne de casero aliquis quancunque Religionem tacite, vel expresse professus in seculis vel alibi temere habitum Religionis suæ dimittat. Et inferius, si quis autem horum temerarius violator exierit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto. Ratio huius prohibitionis est, ne Religiosi occasione euagandi habeant, vt ex ex Cap. pro uenio colligitur. Qua fieri itaque, num vt Religiosus censeatur verè habitum dimittere, debeat alium accipere?

183
Debet alium induere
hab. num.

Debet quidem alium induere habitum, quia alias non esset dimissio, sed nudatio, & spoliatio. Ex sola namque habitus Religiosi nudatione, nisi alius habitus accipiat, non est Religiosi occasio diuagandi, non enim solent nodi, aut indecenter indui incedere. Sic Syluest. v. Excommunicatio 9. casu 24. num. 52. Nauar. summ. capite 27. num. 131. Manu. 99. Regul. 10. 2. q. 76. articulo sex-

ELSCORBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
E. IV